

Barto: Eurofondy sú diktát silných

Ľuboš Jančík, Ivan Štulajter - [Sme](#), s. 7, 29.1.2010.

Viceguvernér NBS tvrdí, že nemá nič spoločné s kauzou SDKÚ a že Dzurindova strana mu nie je blízka

Vo vedení Národnej banky Slovenska bol jediným euroskeptikom. Aj z neho sa však po roku 2006 stal zástanca eura. Po nástupe Ficovej vlády sa totiž obával, že sa na Slovensku bude rozhadzovať v rozpočte ako v Maďarsku, ktoré vlani takmer zbankrotovalo. Euro maďarskú cestu podľa neho odvrátilo. Viceguvernér NBS MARTIN BARTO je dnes vo funkcii posledný deň.

Bývalý guvernér Národnej banky Slovenska (NBS) Ivan Šramko dostal ponuku zastupovať Slovensko v OECD potom, ako mu vypršal mandát v NBS. Vo funkcii končíte aj vy. Čo vám vláda ponúkla?

"Od vlády som nedostal žiadnu ponuku. Postavenie pána Šramka je však v tomto ťažšie. Má väčšie obmedzenia pri hľadaní nového pôsobiska."

Pretože bol aj členom vedenia Európskej centrálnej banky?

"Áno. Nemôže ísť napríklad určité obdobie do komerčnej sféry. Pre mňa takéto obmedzenie neplatí."

Vás premiér namiesto ponuky vtiahol do nevyjasnenej kauzy SDKÚ. Konateľkou firmy, ktorá prevzala dlh tejto strany, bola vaša príbuzná Sidónia Bartová. V akom ste vzťahu?

"Je to bývalá manželka môjho brata."

Čo viete o tej transakcii?

"Nič detailné. Nikdy som sa o ňu nezaujímal."

Je v nej predsa zapletená vaša blízka rodinná príbuzná.

"Máme len rodinné vzťahy, nie obchodné. O jej profesionálne veci sa nezaujímam. Je to dospelá a svojprávna osoba."

Boli ste však medzi poradcami Ivana Mikloša, keď bol podpredsedom vlády. Niekoľko mesiacov potom, ako ste mu prestali radiť, prebehla záhadná transakcia SDKÚ.

"Bol som vtedy len členom zboru externých poradcov, čo bola dobrovoľná činnosť bez finančnej odmeny. Nemal som na túto činnosť uzavretú žiadnu zmluvu s Úradom vlády. Všeobecne sa vie, že moje vzťahy s Ivanom Miklošom nikdy neboli blízke. Bol údajne aj proti tomu, aby som sa stal viceguvernérom NBS."

Napokon ste sa s ním stali vďaka podpore KDH.

"Určite mám bližšie vzťahy s touto stranou ako s SDKÚ."

Viete už, čo budete robiť? Zajtra vaša stolička zostane prázdna.

"Ešte som sa nerozhodol, nechávam si čas na rozmyslenie."

Máte konkrétne ponuky?

"Áno, stále ich zvažujem, ale prezrádzať ich nebudem."

NBS prešla v posledných rokoch veľkými zmenami. Vzdala sa napríklad suverénnej menovej politiky v prospech eura. Ktoré obdobie bolo v čase vášho pôsobenia pre banku najzložitejšie?

"Okamih po voľbách v roku 2006, keď bolo treba novú vládu presvedčiť, aby postupovala podľa pôvodného plánu prijatia eura. Bolo to vtedy naozaj na vážkach."

Vám mohlo len vyhovovať, že Fico s eurom váhal. O vás je známe, že nie ste vášnivým zástancom eura, ale skôr euroskeptikom.

"Nie je to celkom tak. Euroskeptikom môže byť človek pri vládach, ktoré spoľahlivo dodržiavajú rozpočtovú disciplínu. Vtedy sa však viedli úvahy o tom, či sme schopní stlačiť deficit rozpočtu pod tri percentá HDP. Nová vláda rozmýšľala o svojom programe a ambíciách prerozdeľovať viac peňazí zo štátneho rozpočtu. Euro pritom vždy bolo nástrojom na dosiahnutie určitej rozpočtovej a cenovej stability, čo sú dobré veci. Keby sme vtedy zišli z eurovej cesty, zrejme by nás čakala maďarská cesta."

Zľakli ste sa, že Ficova vláda bude príliš rozhadzovať, a tak sa z vás stal zástanca eura?

"Áno. Euro bolo značný disciplinujúci prvok."

Rozhovory NBS s Ficom boli dôležité, no rozhodujúci vplyv na to, že premiér zmenil názor na euro, mali zrejme devízové trhy. Keď Fico povedal, že Slovensko zavedie euro, len ak to bude výhodné pre ľudí, koruna zareagovala prudkým pádom.

"Samozrejme, ale bolo treba povedať, čo sa stane, ak to bude pokračovať ďalej. Premiér vtedy zvážil dva možné scenáre a vybral si."

Fico sa stotožnil s názorom NBS a vo vláde prevládol pragmatický postoj.

"Vo všeobecnosti si však myslím, že v rozpočtovej politike boli doterajšie vlády viac-menej pragmatické. Nehovorím, že fiškálna politika je bez chýb alebo že by sa nedala robiť lepšie, ale nerobí sa zle."

Nenaplnili sa totiž katastrofické scenáre z predvolebného programu Smeru. Strana od neho ustúpila.

"Vláda nerobí fiškálnu politiku zle aj v porovnaní s ostatnými štátmi Európskej únie."

Prvý rok, keď sa neviezla na vlne vysokého hospodárskeho rastu, bol ten minulý. A hneď sa jej rozpočet vymkol z rúk.

"Ktojej vláde na svete sa nevymkol? Veď prepukla svetová kríza."

Chceli sme povedať, že keď ekonomika šliapala, vláde sa ľahšie znižoval rozpočtový deficit. Keď prišlo obdobie, že šetrenie by mohlo mať aj politické dôsledky, tak od konsolidácie rozpočtu upustila."

"S týmto tvrdením súhlasím. Keď vidíme ľahostajný prístup väčšiny krajín Európskej únie, tak sa nečudujte, že vláda nemá potrebu viac šetriť. Som presvedčený, že keby Brusel jednoznačne povedal, že treba dať verejné financie v rokoch 2010 a 2011 do poriadku, slovenský rozpočet by vyzeral inak."

Náš rozpočet je do značnej miery závislý od toho, ako sa nám podarí čerpať eurofondy.

Nevidíte v tom veľké riziko?

"Pokiaľ by to bolo dočasné, nie. Eurofondy sú problémom z iného pohľadu."

Z akého?

"Sú to len moje pocity, pre ktoré nemám dôkazy."

Povedzte ich.

"Eurofondy vnímam ako stratégiu tvrdého jadra Európskej únie kupovať si politikov v nových členských krajinách, aby mohla pokračovať integrácia podľa predstáv týchto skupín."

Spomenuli sme, že najprv bola Ficova vláda závislá od ekonomického rastu, teraz od eurofondov. Veríte, že má snahu robiť reformy. Má vôbec nejakú víziu?

"Mám pochybnosti, že v tejto krajine existuje nejaká vízia o tom ako ďalej. Teda, čo budeme robiť napríklad s dôchodkovým systémom alebo so zdravotníctvom, za ktorými sa skrývajú veľké dlhy. V tomto smere som nepočul nič rozumné od vlády a, žiaľ, ani od opozície."

Tá sa bojí čokoľvek povedať.

"Neviem, čoho sa boja. Že ich napríklad pošlú do väzenia?"

To asi nie, ale toho, že stratia aj tú podporu, ktorú majú.

"Ale potom dopadneme tak, že tu budeme mať festival populizmu z jednej aj druhej strany."

Veľkým problémom je zadlžené zdravotníctvo. Stále ho štát len oddlžuje. V minulosti cez Veriteľa, teraz cez fiktívne pôžičky nemocniciam alebo zvyšovaním základného imania štátnej Všeobecnej zdravotnej poisťovne.

"To sú riešenia, ktorými sa zaplátajú diery iba dočasne. Raz však príde čas, keď vláda bude musieť ľuďom na rovinu povedať: vážení, suma, ktorú sa zbierame na zdravotný systém, nestačí - buď zvýšime odvody, alebo pôjdeme cestou, že niečo bude platiť štát a niečo si musíte hrať sami a budete sa môcť pripojiť."

Hovorili ste, že v roku 2006 nám hrozilo, že sa vydáme maďarskou cestou. Nevydali sme sa ňou predsa len, iba väčšou okľukou?

"Myslím si, že nie. Politická reprezentácia na Slovensku je vo fiškálnej zodpovednosti o triedu vyššie, ako sú Maďari."

Čím to je?

"Asi mentalitou. Sme opatrnejší. U nás nikdy nedošlo k takým excesom ako v Maďarsku."

Za Mečiara to mala ekonomika nahnuté, aj nám hrozil štátny bankrot.

"To nebolo primárne spôsobené rozpočtovou politikou, ale tým, že sa neriešili problémy štátnych bánk VÚB, SLSP a IRB, ktoré mali až do 50 percent úplne stratových úverov. Bola tu likviditná kríza, ktorá vyhnala cenu peňazí vysoko hore. Všetko sa to začalo tým, že v roku 1994, keď bola šanca, neurobili sa poriadky s bankami."

Mentalita, o ktorej hovoríte, však nezabránila, aby Ficova vláda začala rozoberať sporenie na dôchodok v druhom pilieri.

"Mnohé zmeny v druhom pilieri boli nevhodné. Z najdlhších peňazí v ekonomike sa prakticky stali krátke, čo nie je dobré. Verím, že sa to podarí ešte napraviť."

Investičný horizont v dôchodkových fondoch sa znížil na šesť mesiacov v dôsledku návrhu poslanca Smeru Madeja.

"To nebolo premyslené riešenie."

Nemyslíte si, že NBS mala razantnejšie zareagovať na Madejovu novelu?

"Je to skôr politická otázka. Z pohľadu finančnej stability, ktorú má na starosti NBS, sa nič vážne nestalo. Z pohľadu výšky budúcich dôchodkov áno. Vtedy sa malo ozvať ministerstvo práce, pretože jemu by v prvom rade malo ísť o zhodnotenie úspor. Viac mali protestovať tí, ktorí si tam sporia. Ľudia boli zväčša ticho. Mám pocit, že sporitelia príliš nevnímajú, že sú to ich peniaze."

Jeden z najvýznamnejších hospodárskych projektov - zavedenie eura - Slovensko zvládlo aj vďaka NBS. Čiernou škvrnou zostáva údajný únik informácií o konečnom kurze koruny a eura ešte pred jeho oficiálnym zverejnením. Unikli informácie o kurze skôr, ako ho zverejnila únia?

"Ťažko povedať. Mám len informácie, že premiér konzultoval so zástupcami určitej podnikateľskej verejnosti, ako by reagovali na kurz 30 korún za euro. Pýtal sa ich, či by im to nespôsobil veľké problémy."

Ešte predtým, ako vyšla oficiálna informácia?

"Počul som to, ale mám to len z druhej ruky. Nebol som na tom rokovaní."

Aj nám sa dostali do uší také informácie od človeka, ktorý bol na tom rokovaní.

"Zrejme sa tá úroveň testovala. Úplne overenú informáciu však nemohol mať nik, pretože tá vznikla až v deň, keď kurz zverejnili. Berte to tak, že niekto mohol vedieť, aký názor má naša strana, ale nemohol vedieť, ako to celé dopadne."

Odmietate kritiku opozície, ktorá sa tak bolestivo dotkla pána Šramka, že banka neodviedla dobrú prácu, keď celú vec skúmala?

"Banka urobila len to, čo jej dovoľuje zákon. Podľa čoho by sa posudzovalo, že to bola dobrá práca? Nie sme vyšetrovací orgán a navyše nebolo čo prešetrovať."

Akože nie?

"Devízový trh nie je regulovaný. To si nik neuvedomil. Zákonodarca nikdy nerátal s možnosťou úniku dôverných informácií na devízovom trhu. Hovorili sme s ľuďmi, o ktorých sa vravelo, že mali informáciu o kurze skôr. Oni nám povedali, že nemali. Iba išli do rizika - podľa odporúčaní svojich analytikov. Centrálna banka nemôže klientovi banky povedať, že nemôže riskovať. Banka do prešetrovania, do ktorého ju tlačila opozícia, nemala vôbec ísť. Nie je vyšetrovací orgán."

Martin Barto (51) vyštudoval Chemickotechnologickú fakultu STU v Bratislave, v rokoch 1993 až 1995 bol štátnym zamestnancom. Od roku 1995 je v bankovom sektore, najprv bol analytikom INC Bank a od roku 1999 pôsobil v Slovenskej sporiteľni. V septembri 2004 ho vláda vymenovala za člena Bankovej rady NBS, v januári 2005 sa stal viceguvernérom NBS.